

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Dobrzenu Wielkim, zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach zgodnie z postanowieniami §3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i polityki regionalnej z dnia 8 czerwca 2021r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach.

Systemu kontroli wewnętrznej w Banku, uwzględniając zasadę proporcjonalności, obejmuje:

1. Funkcję kontroli,
 - a) Mechanizmy kontroli realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności itd.
 - b) Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie).
2. Komórkę ds. zgodności,
3. Audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

1. Skuteczności efektywności działania Banku,
2. Wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
3. Przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4. Zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i przyjętymi standardami rynkowymi.

Trzy niezależne poziomy systemu kontroli wewnętrznej obejmują:

1. **Pierwszy poziom** (pierwsza linia obrony) – komórki organizacyjne odpowiedzialne za podejmowanie ryzyka w trakcie działalności operacyjnej, kontrole realizowane na poziomie operacyjnym,
2. **Drugi poziom** (druga linia obrony) – niezależna ocena ryzyka. Na drugim poziomie zarządzania występują stanowiska lub funkcje, uprawnione do przeprowadzania testowania pionowego: Komórka ds. zgodności, Komitet Kredytowy, Komitet Zarządzania Ryzykami, Stanowisko ds. analiz i ryzyka bankowego, Stanowisko ds. monitoringu i klasyfikacji kredytów,
3. **Trzeci poziom** (trzecia linia obrony) – audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS.

Zarząd Banku

1. Do obowiązków Zarządu należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, stanowiskach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Uczestnika funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz stanowisko/komórkę do spraw zgodności.

2. Zarząd zapewnia niezależność stanowisku/komórce do spraw zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym stanowisku/pracowników tej komórki.
3. Zarząd zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.
4. Zarząd podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze stanowiskiem/komórką do spraw zgodności oraz Spółdzielnią w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
5. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
6. W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - 2) odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej lub Komitetowi Audytu, jeżeli został powołany, raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności, podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
8. Zarząd informuje Zarząd Spółdzielni o rozpoznaniu istotnych okoliczności, które mogą wpłynąć na adekwatność lub skuteczność systemu kontroli wewnętrznej Banku, jego podmiotów zależnych lub innych Uczestników.

Rada Nadzorcza Banku

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od:
 - 1) stanowiska/komórki do spraw zgodności,
 - 2) innej komórki pełniące funkcje kontrolne,
 - 3) Zarządu Banku,
 - 4) Komitetu Audytu, jeżeli został powołany,
 - 5) Spółdzielni w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.

3. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska/komórki do spraw zgodności. Ocena dokonywana jest na podstawie:
 - 1) wyników audytu wewnętrznego w danym roku kalendarzowym,
 - 2) wyników kontroli wewnętrznych i zewnętrznych,
 - 3) raportów z działalności audytu wewnętrznego SSOZ BPS,
 - 4) wyników niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 5) innych informacji dotyczących adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
4. Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą.
5. Jeżeli w Banku został powołany Komitet Audytu, Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w pkt. 3), na podstawie opinii tego Komitetu.

Komórka ds. zgodności jest samodzielną komórką organizacyjną Banku, wyodrębnioną w strukturze organizacyjnej określonej w Regulaminie Organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Dobrzemiu Wielkim podlegającą organizacyjnie Prezesowi Zarządu Banku oraz funkcjonalnie Radzie Nadzorczej.

Komórka ds. zgodności w ramach funkcji kontroli realizuje zadania m. in. w zakresie:

- 1) opracowanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku;
- 2) dbałość o właściwe powiązanie zarządzania ryzykiem braku zgodności ze strategią Banku, w tym poprzez dokonywanie przeglądów zarządczych regulacji dotyczących działania komórki ds. zgodności oraz w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) koordynowanie działań innych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 4) koordynowanie procesu informowania o zmianach w przepisach prawa, regulacjach wewnętrznych i standardach rynkowych;
- 5) identyfikowanie ryzyka braku zgodności, w szczególności poprzez:
 - a) identyfikowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa, normach, standardach związanych z działalnością Banku;
 - b) analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych,
 - c) analizę nowych produktów i usług wprowadzanych do oferty banku, analiza modyfikacji tych produktów i usług oraz analizę procesów sprzedażowych tych produktów i usług, pod kątem zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (np. analiza pod kątem zgodności z Ustawą o kredycie konsumenckim, Ustawą o kredycie hipotecznym, Ustawą o usługach płatniczych, wymogami

- bancassurance, wymogami w zakresie kredytów EKZH, przeciwdziałania wprowadzania w błąd klientów co do cech produktów, uczciwej reklamy, itp);
- d) przyjmowanie zgłoszeń naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych;
- 6) ocenę ryzyka braku zgodności poprzez jego pomiar lub szacowanie;
- 7) kontrolę ryzyka braku zgodności, rozumianą jako oddziaływanie na jego poziom, poprzez działania podejmowane przez Komórkę, w zakresie:
- a) stosowania mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności (tzn. sterowania ryzykiem), w tym opiniowanie procedur, skryptów, pism seryjnych w zakresie ich zgodności z regulacjami wewnętrznymi i powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, a także określenie i monitorowanie wskaźników ryzyka braku zgodności,
 - b) określania przez Komórkę rodzajów mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności stosowanych przez inne komórki i jednostki organizacyjne w Banku,
 - c) wskazywanie komórek organizacyjnych (w tym zwłaszcza działające w ramach pierwszej linii obrony) odpowiedzialnych za zaprojektowanie, wdrożenie i stosowanie poszczególnych rodzajów mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności w procesach, w których uczestniczą;
 - d) uczestnictwo w kluczowych projektach wdrożeniowych, w kontekście zapewniania zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi standardami rynkowymi (o ile nie narusza to niezależności komórki zgodności w procesie testowania);
 - e) wydawanie wiążących zaleceń i opinii wpływających na poziom ryzyka braku zgodności na skutek wyników podejmowanej weryfikacji lub testowania;
 - f) realizację lub organizację szkoleń kształtującą świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku, a także obowiązków związanych z przeciwdziałaniem występowaniu incydentów tego ryzyka;
- 8) monitorowanie poziomu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontrolnych, o których mowa pkt. 8, w szczególności poprzez wykorzystanie wyników oceny ryzyka braku zgodności oraz wyników przeprowadzanych testów zgodności;
- 9) okresowe raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu, Rady Nadzorczej, Komitetu audytu;
- 10) doradzanie Zarządowi i komórkom organizacyjnym w zakresie zgodności, bez naruszenia zasady unikania konfliktu interesów,
- 12) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności, w tym ze: Stanowiskiem ds. sprawozdawczości, analiz i ryzyk bankowych;
- 13) przyjmowanie zgłoszeń naruszenia prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych i zapewniania ochrony danych osób dokonujących zgłoszeń, jak również osób, którym zarzuca się dokonanie naruszenia;
- 14) dokonywanie przeglądu wdrożenia polityki wynagrodzeń nie rzadziej niż raz w roku. Raport z przeglądu przedstawiany jest Radzie Nadzorczej;

15) dokonywanie opiniowania ujawnień w ramach polityki informacyjnej.

„§44 Regulaminu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Dobrzenu Wielkim

1. Nieprawidłowościom zidentyfikowanym na I lub II linii, nadawana jest jedna z następujących kategorii:
 - 1) błąd krytyczny - nieprawidłowość charakteryzująca się wysokim prawdopodobieństwem realizacji ryzyka utraty zdolności do kontynuowania działalności przez Bank, która może wiązać się z koniecznością uruchomienia środków pomocowych przez Spółdzielnię, a nawet wpłynąć na bezpieczeństwo całego Systemu Ochrony. Niezbędne jest pilne wdrożenie działań naprawczych oraz włączenie w ten proces Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Niezbędne może okazać się także uruchomienie środków interwencyjnych lub pomocowych określonych w Umowie Systemu Ochrony. Rozpoznanie takiej nieprawidłowości musi być zgłoszone do Spółdzielni,
 - 2) błąd znaczący – nieprawidłowość, która może zagrozić bezpiecznemu funkcjonowaniu Banku, jednakże nie powinna negatywnie wpłynąć na ogólną sytuację Systemu Ochrony. Stwierdzone nieprawidłowości wymagają pilnej realizacji działań naprawczych i włączenie w ten proces Zarządu Banku,
 - 3) pozostały błąd (błąd o niskim priorytecie) – stwierdzone nieprawidłowości generują ryzyko dla działalności Banku, jednakże nie powinny zagrozić bezpieczeństwu jego funkcjonowania. Zalecane są działania naprawcze i dyscyplinujące, o ile jest to uzasadnione, bądź przedstawienie wyjaśnień w przypadku nie wydania zaleceń. Informacja o ww. błędach jest zgłaszana Zarządowi i Radzie Nadzorczej w ramach systemu informacji zarządczej.
2. Kategoria nieprawidłowości, o których mowa w ust. 1, jest nadawana przez osobę, która ją wykryła, według oceny eksperckiej.
3. W przypadku wykrycia w ramach testowania nieprawidłowości o kategorii znaczące lub krytyczne, osoby przeprowadzające testowanie, niezwłocznie w dniu zidentyfikowania, przekazują jego wyniki do Prezesa. Jednocześnie dołączają skany dokumentów potwierdzających zidentyfikowane błędy i nieprawidłowości.
4. Informacje, o których mowa w ust. 3 obejmują charakterystykę błędu i przyczyny jego wystąpienia, ocenę potencjalnego ryzyka, proponowany plan naprawczy oraz termin jego wdrożenia. Wskazane jest podejmowanie natychmiastowych działań naprawczych.
5. Prezes /stanowisko ds. zgodności weryfikuje zasadność nadanej kategorii, a w przypadku wątpliwości może zwrócić się do osoby testującej o dostarczenie dokumentacji uzupełniającej, będącej podstawą stwierdzenia nieprawidłowości.
6. Stanowisko ds. zgodności po potwierdzeniu kategorii jako znacząca lub krytyczna niezwłocznie, jednakże nie później niż następnego dnia roboczego po otrzymaniu informacji i wymaganej kompletnej dokumentacji, raportuje je, zgodnie z zakresem określonym w ust. 4, do następujących odbiorców:

- 1) nieprawidłowości krytyczne zidentyfikowane na I linii obrony przekazuje do Zarządu Banku i Audytu SSOZ,
- 2) nieprawidłowości znaczące wykryte na II linii obrony przesyła do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku,
- 3) nieprawidłowości krytyczne wykryte na II linii przekazuje do odbiorców wskazanych w pkt. 2) oraz do Audytu SSOZ.

Wyniki kontroli wewnętrznej w tym audytu wewnętrznego są przedmiotem analizy i oceny Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Wnioski wynikające z analiz i ocen wyników kontroli wewnętrznej Zarząd Banku uwzględnia w bieżącej działalności.”